

Sprawa C-673/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

13 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Gerechtshof Amsterdam (Niderlandy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 września 2023 r.

Strona wnosząca odwołanie:

Smurfit Kappa Europe BV

Smurfit International BV

Smurfit Kappa Italia SpA

DS Smith Italy BV

DS Smith plc

DS Smith Packaging Italia SpA

DS Smith Holding Italia SpA

Toscana Ondulati SpA

Druga strona postępowania:

Unilever Europe BV

Unilever Supply Chain Company AG

Unilever Italy Holdings Srl

Przedmiot postępowania głównego

Odwołanie od wyroku rechtbank Amsterdam (sądu rejonowego w Amsterdamie), w którym rechtbank uznał się za sąd właściwy do rozpoznania powództwa przeciwko mającym siedziby poza Niderlandami stronom w postępowaniu w przedmiocie szkody poniesionej w wyniku działalności kartelu.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wykładnia art. 8 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.

Pytania prejudycjalne

Pytanie 1a.

Czy istnieje ścisła więź w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia pomiędzy:

i) z jednej strony powództwem przeciwko głównemu pozwanemu (zwanemu również pozwanym „zakotwiczącym jurysdykcję”), który nie jest adresatem wydanej przez krajowy organ ochrony konkurencji decyzji w przedmiocie kartelu, ale – jako podmiot, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że należy do przedsiębiorstwa w rozumieniu europejskiego prawa konkurencji (zwanego dalej „przedsiębiorstwem”) – który jest obciążony odpowiedzialnością wstępującą za stwierdzone naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli a

ii) z drugiej strony powództwem przeciwko:

A) współpozwanemu będącemu adresatem tej decyzji lub

B) niebędącemu adresatem decyzji współpozwanemu, w odniesieniu do którego istnieje domniemanie, że jako podmiot prawa należy do przedsiębiorstwa, które w tej decyzji obciążono odpowiedzialnością publicznoprawną za naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli?

Czy w tym względzie znaczenie ma to, czy:

a) obciążony odpowiedzialnością wstępującą pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” w okresie działania kartelu jedynie posiadał udziały w kapitale i nimi zarządzał;

b) – w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4a – obciążony odpowiedzialnością wstępującą pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” brał

udział w produkcji, dystrybucji, sprzedaży lub dostawie produktów lub świadczeniu usług będących przedmiotem działalności kartelu;

c) pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” mieszka lub ma siedzibę w państwie członkowskim, gdzie krajowy organ ochrony konkurencji stwierdził naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli (tylko) na rynku krajowym;

d) współpozwany będący adresatem decyzji został w niej uznany za

i) faktycznego uczestnika kartelu – w takim sensie, że rzeczywiście brał udział w stwierdzonej zмовie (stwierdzonych zмовach) lub uzgodnionych praktykach noszących znamiona naruszenia lub

ii) podmiot prawa będący częścią przedsiębiorstwa, które obciążono odpowiedzialnością publicznoprawną za naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli;

e) współpozwany niebędący adresatem decyzji rzeczywiście produkował, dystrybuował, sprzedawał lub dostarczał produkty lub świadczył usługi będące przedmiotem działalności kartelu;

f) pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” i współpozwany należą do tego samego przedsiębiorstwa;

g) powodowie nabywali produkty lub świadczone im były usługi w sposób bezpośredni lub pośredni przez pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję” lub współpozwanego?

Pytanie 1b.

Czy dla odpowiedzi na pytanie 1a znaczenie ma to, czy można przewidzieć, że dany współpozwany zostanie wezwany do stawiennictwa przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję”? Jeżeli tak, to czy ta przewidywalność stanowi odrębne kryterium przy stosowaniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia? Czy ta przewidywalność jest co do zasady zapewniona, jeżeli wziąć pod uwagę wyrok z dnia 6 października 2021 r., Sumal, C-882/19, ECLI:EU:C:2021:800? W jakim stopniu okoliczności wymienione w lit. a)–g) w pytaniu 1a sprawiają, że można tu przewidzieć, iż współpozwany zostanie wezwany do stawiennictwa przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję”?

Pytanie 2.

Czy przy ustalaniu jurysdykcji należy również wziąć pod uwagę prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa wobec pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję”? Jeżeli tak, czy do oceny tej wystarczy, by nie można było z góry wykluczyć, że powództwo zostanie uwzględnione?

Pytanie 3.

Czy przyjęte w zakresie prawa konkurencji domniemanie decydującego wpływu (ukaranych) spółek dominujących na działalność gospodarczą spółek zależnych (tzw. „domniemanie Akzo”) należy lub można stosować w (cywilnych) postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności kartelu?

Pytanie 4a.

Czy w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia różni pozwani mający siedzibę w tym samym państwie członkowskim mogą (wspólnie) występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonej jurysdykcji”?

Pytanie 4b.

Czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia wskazuje bezpośrednio i natychmiastowo sąd właściwy miejscowo, wypierając tym samym przepisy prawa krajowego w tym zakresie?

Pytanie 4c.

W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie 4a – tj. tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonej jurysdykcji” – oraz odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4b – tj. art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia bezpośrednio wskazuje sąd właściwy miejscowo, wypierając tym samym przepisy prawa krajowego w tym zakresie:

Czy w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia istnieje możliwość wewnętrznego odesłania sprawy do sądu miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego w tym samym państwie członkowskim?

Powołane przepisy prawa Unii

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: art. 101

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (zwane dalej „rozporządzeniem Bruksela Ia”): artykuł 4 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 pkt 1, 2 i 3, art. 8 pkt 1, art. 11 ust. 1 lit. b)

Powołane przepisy prawa krajowego

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (kodeks postępowania cywilnego, zwany dalej „Rv”): art. 107, art. 110 ust. 1 i 3, art. 209, art. 612

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Niniejsza sprawa dotyczy stwierdzenia odpowiedzialności solidarnej strony wnoszącej odwołanie za szkody spowodowane dwoma odrębnymi naruszeniami art. 101 TFUE stwierdzonymi w wydanej w dniu 17 lipca 2019 r. decyzji (zwanej dalej „decyzją”) włoskiego organu ochrony konkurencji (zwanego dalej „AGCM”). Decyzja dotyczy działającego od dnia 2 lutego 2004 r. do dnia 30 marca 2017 r. kartelu w sektorze płyt tekturowych, w ramach którego manipulowano cenami sprzedaży tektury falistej i zachęcano inne przedsiębiorstwa do przyłączenia się do naruszenia. Ponadto decyzja dotyczy działającego od dnia 7 września 2005 r. do dnia 30 marca 2017 r. kartelu w sektorze opakowań, u którego podstaw leżała zмова pomiędzy najważniejszymi producentami opakowań tekturowych mająca na celu zakłócenie konkurencji (zwane dalej łącznie „kartelami”). Zgodnie z treścią decyzji kartel opakowaniowy pełnił funkcję pomocniczą w stosunku do kartelu płyt tekturowych.
- 2 W postanowieniu odsyłającym połączono te dwie sprawy. Trzej pierwsi wnoszący odwołanie (postępowanie pierwsze) zwani są łącznie SK i in., a osobno – SK Europe, SK International i SK Italia. Pozostali pięcioro wnoszących odwołanie (postępowanie drugie) zwani są łącznie DS i in., a osobno – DS Italy, DS Plc, DS Packaging, DS Holding i Toscana. Druga strona postępowania w obydwu postępowaniach zwana jest łącznie Unilever i in., a osobno – Unilever Europe, Unilever Supply Chain i Unilever Italy. SK Europe ma siedzibę w Naarden, SK International – w Amsterdamie, a DS Italy – w Rijswijk. Pozostali wnoszący odwołanie mają siedziby poza Niderlandami.
- 3 Od roku 2017 Unilever Europe ponosi główną odpowiedzialność za zakup surowców i materiałów opakowaniowych dla europejskich zakładów produkcyjnych Unilever, w tym zakładów we Włoszech. Wcześniej odpowiedzialnym za to podmiotem było Unilever Supply Chain Company. Na początku okresu działalności kartelu grupa Unilever kupowała opakowania z tektury falistej także lokalnie za pośrednictwem poprzednika prawnego Unilever Italy.
- 4 Unilever i in. wnoszą o orzeczenie, że SK i in. oraz DS i in. są w stosunku do nich solidarnie odpowiedzialne z tytułu czynów niedozwolonych w związku z uczestnictwem w kartelu. Wnoszą oni ponadto o solidarne zasądzenie od SK i in. oraz DS i in. zapłaty odszkodowania, którego wysokość zostanie ustalona w odrębnym postępowaniu następczym. Unilever i in. przypisują SK i in. oraz DS i in. odpowiedzialność za szkodę jako podmiotom prawa należącym – według Unilever i in. – do przedsiębiorstw w rozumieniu prawa konkurencji, które to przedsiębiorstwa dopuściły się stwierdzonego w decyzji naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli.
- 5 SK i in. należą do grupy SK działającej w sektorze materiałów opakowaniowych z papieru i tektury. Spółką holdingową grupy SK jest nieuczestnicząca

w niniejszym postępowaniu spółka Smurfit Kappa Group PLC z siedzibą w Dublinie w Irlandii. SK International jest (pośrednią) spółką holdingową na potrzeby światowej działalności grupy SK. Jest ona spółką dominującą w 100 % w odniesieniu do SK Europe, która jest z kolei (pośrednią) spółką holdingową na potrzeby europejskiej działalności grupy SK. Od czasu połączenia SK Italia Holdings S.p.A z SK Italia w 2018 r. SK Europe jest spółką dominującą w 100 % w odniesieniu do SK Italia – włoskiej spółki operacyjnej działającej we Włoszech w sektorze produkcji płyt tekturowych i materiałów opakowaniowych z kartonu oraz handlu nimi i posiadającej tamże trzy fabryki.

- 6 DS i in. należą do grupy DS, której przedmiotem działalności jest produkcja i sprzedaż tektury falistej, płyt z tektury falistej oraz opakowań z tektury falistej. DS PLC jest spółką najwyższego szczebla w grupie DS. DS Holding i DS Italy są spółkami holdingowymi. DS Italy posiada 92 % udziałów w kapitale Toscana. Toscana zajmuje się produkcją tektury falistej i opakowań z tektury falistej i posiada dwie fabryki we Włoszech. W roku 2012 DS Packaging przejęło SCA Packaging Italia S.p.A. i prowadzi działalność w sektorze produkcji i sprzedaży płyt z tektury falistej i opakowań z tektury falistej.
- 7 Adresatami decyzji są SK Italia, DS Holding i Toscana. W decyzji stwierdzono, że w kartelu uczestniczyły SK Italia i Toscana. W decyzji odpowiedzialnością wstępującą obarczono DS Holding jako (pośrednią) spółkę dominującą. Pozostali pozwani [przez Unilever i in. w postępowaniu przed rechtbank, zwani dalej „pозwanymi”] nie są adresatami decyzji.
- 8 W zaskarżonym wyroku rechtbank (sąd rejonowy) uznał się za sąd właściwy do rozpoznania powództwa przeciwko pozwanym mającym siedziby poza Niderlandami. W opinii rechtbank pomiędzy powództwami przeciwko niderlandzkim a zagranicznym pozwanym istnieje tak ścisła więź, że pożądane jest ich rozstrzygnięcie przez ten sam sąd w celu uniknięcia wydania sprzecznych ze sobą orzeczeń. SK i in oraz DS i in. odwołują się od tego orzeczenia.
- 9 Zgodnie z prawem niderlandzkim jurysdykcja jest zagadnieniem z zakresu porządku publicznego i dlatego – również w postępowaniu odwoławczym – podlega badaniu z urzędu. Pozwani mający siedziby poza Niderlandami zakwestionowali ponadto jurysdykcję międzynarodową rechtbank Amsterdam w powództwie incydentalnym. Dotychczasowa dyskusja pomiędzy stronami dotyczy wyłącznie właściwości rechtbank Amsterdam do rozpoznania powództwa przeciwko pozwanym mającym siedziby poza Niderlandami.
- 10 Właściwość miejscowa, tj. kwestia tego, który sąd (na tym samym poziomie) w Niderlandach jest właściwy do rozpoznania powództwa, nie jest zagadnieniem z zakresu porządku publicznego. Właściwość miejscową ustala się co do zasady na podstawie tego, gdzie usytuowana jest siedziba pozwanego. Spośród niderlandzkich pozwanych jedynie SK International ma siedzibę w rejonie Amsterdamu. Rechtbank uznał się za sąd właściwy miejscowo na podstawie art. 107 Rv. Stanowi on, że jeżeli sąd jest właściwy w odniesieniu do jednego

z pozwanych, których wspólnie dotyczy sprawa, wówczas ten sam sąd jest również właściwy w odniesieniu do pozostałych pozwanych, pod warunkiem że pomiędzy powództwami przeciwko różnym pozwany istnieje taka więź, która uzasadnia łączne rozpoznanie ze względów skuteczności. Pozwani mający siedzibę w Niderlandach nie zakwestionowali zresztą właściwości miejscowej rechtbank. Od orzeczenia w przedmiocie właściwości miejscowej nie przysługuje odwołanie (art. 110 ust. 3 Rv). Zgodnie z niderlandzkim prawem procesowym Gerechtshof (sąd apelacyjny) musi więc przyjąć, iż rechtbank Amsterdam jest sądem właściwym miejscowo dla wszystkich pozwanych mających siedzibę w Niderlandach.

- 11 Aby można było uwzględnić powództwa w postępowaniu głównym w pierwszej kolejności wymaga się wykazania zarzucanej przez Unilever i in. odpowiedzialności każdego z pozwanych. Unilever i in. dążą do tego, by wartość szkody została oszacowana w postępowaniu w przedmiocie określenia szkody (art. 612 Rv). Jest to w prawie niderlandzkim zwyczajowe, lecz nie obowiązkowe odrębne postępowanie następcze. Aby można było skierować sprawę do postępowania następczego w przedmiocie określenia szkody, wystarczy, że prawdopodobnym jest, iż Unilever i in. doznali szkody.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania

- 12 Kwestia wykładni przepisów jest powiązana ze szczególnym charakterem niniejszej sprawy, tj. postępowaniem w przedmiocie szkody poniesionej w wyniku działalności kartelu wytoczonym w następstwie stwierdzenia przez AGCM naruszeń obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli na rynku włoskim. Niektóre z podniesionych kwestii pojawiają się również w innych postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności karteli, jakie toczą się przed sądami w Niderlandach, np. w innej sprawie w tym właśnie przedmiocie, w której Gerechtshof zadaje dzisiaj częściowo te same pytania, jak również w sprawie, w ramach której Hoge Raad (sąd najwyższy Niderlandów) skierował do Trybunału pytania prejudycjalne w dniu 26 czerwca 2023 r. (C-393/23, Athenian Brewery i Heineken).

Pytania 1a i 1b

- 13 W niniejszej sprawie Gerechtshof ma do czynienia z różnymi poglądami na temat tego, czy pomiędzy powództwem przeciwko SK International lub innemu pozwany mającym siedzibę w Niderlandach z jednej strony a każdemu z powództw przeciwko zagranicznym pozwany z drugiej strony istnieje lub może istnieć ścisła więź w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia oraz tego, czy istotne jest, by dany pozwany był w stanie przewidzieć, że zostanie wezwany do stawiennictwa przed rechtbank Amsterdam, czyli sąd właściwy dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”, tj. SK International.

- 14 Zgodnie z pierwszym poglądem, za którym opowiadają się Unilever i in., istnienie ścisłej więzi wynika z faktu, że u podstaw powództwa przeciwko SK International (i ewentualnie przeciwko innym pozwany mającym siedzibę w Niderlandach) z jednej strony oraz powództwa przeciwko zagranicznym pozwany z drugiej strony leży odpowiedzialność solidarna za tę samą szkodę, w związku z którą wszyscy oni zostali pozwani w charakterze podmiotów, które według Unilever i in. należą do przedsiębiorstw, w odniesieniu do których w decyzji stwierdzono, że są winne pojedynczemu i ciągłemu naruszeniu obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Pogląd ten opiera się na celu, jakiemu przyświeca odszkodowanie, a mianowicie zapewnieniu skutecznego stosowania obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli (zob. wyrok z dnia 6 października 2021 r., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, pkt 67).
- 15 W opozycji do tego stoi pogląd, zgodnie z którym w takim wypadku w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” może występować jedynie adresat decyzji lub wręcz jedynie podmiot, który rzeczywiście dopuścił się naruszeń w zakresie konkurencji. Odpowiedzialność wstępująca lub zstępująca należących do przedsiębiorstwa podmiotów, które same nie były zaangażowane w naruszenie, nie uzasadnia – zgodnie z tym poglądem – tego, by taki (niewymieniony w decyzji) podmiot mógł zostać pozwany „zakotwiczonego jurysdykcję”. Rozległa grupa potencjalnych pozwanych „zakotwiczonego jurysdykcję” nie służyłaby prawidłowemu sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Byłoby to równoznaczne z podważeniem podstawowej zasady ujętej w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia i prowadziłoby do nieprzewidywalności stosowania przepisów dotyczących jurysdykcji oraz do niepożądanego wyboru sądu ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ w takim wypadku sądami właściwymi mogłyby być sądy w (prawie) wszystkich państwach członkowskich. Jest to sprzeczne z wymogiem przewidywalności, z celem, zgodnie z którym przepisy jurysdykcyjne powinny być w wysokim stopniu przewidywalne, oraz z założeniem, że szczególne przepisy dotyczące jurysdykcji, takie jak art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, muszą zostać ograniczone do niewielkiej liczby podlegających zawężającej wykładni, wyraźnie opisanych przypadków. W szczególności powództwa przeciwko niewymienionemu w decyzji podmiotowi, który jest obciążony odpowiedzialnością wstępującą oraz przeciwko podmiotowi, który w decyzji wyraźnie obciążono również odpowiedzialnością wstępującą jako stanowiące część przedsiębiorstwa, są – zgodnie z tym poglądem – od siebie zbyt oddalone, by można było mówić o spełnieniu wymogu istnienia ścisłej więzi, w każdym razie wówczas, gdy chodzi o powództwa przeciwko podmiotom, które nie należą do tego samego przedsiębiorstwa. Na obronę tego poglądu podnosi się, iż art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia może uzasadniać jurysdykcję tylko wtedy, gdy pozwani są w stanie przewidzieć, iż można wytoczyć przeciwko nim powództwo przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Nie jest tak w przypadku oddalonych od siebie podmiotów wchodzących w skład różnych przedsiębiorstw.

- 16 W opinii *Gerechtshof* wykluczenie *a priori* podmiotów, z którymi może istnieć ścisła więź lub które mogą być pozwanymi „zakotwiczącymi jurysdykcję”, nie zgadza się z celem skutecznego egzekwowania obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Można bronić pogląd, że powództwa wytoczone w następstwie tego samego, ciągłego naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli przeciwko pozwanym, których w prawie Unii wskazano bezpośrednio jako podmioty odpowiedzialne, dotyczą tej samej sytuacji pod względem faktycznym i prawnym, pod warunkiem że tacy pozwani są w stanie przewidzieć, że zostaną wezwani do stawiennictwa przed sądem w miejscu siedziby właściwym dla pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję”. Dla celów przewidywalności istotne może być to, że naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli może prowadzić do wnoszenia skarg o odszkodowanie przez wielu powodów przeciwko wielu podmiotom bezpośrednio wskazanym w prawie Unii jako odpowiedzialne. Konkretnie fakty i okoliczności danej sprawy mogą jednak wiązać się z tym, że związek pomiędzy powództwem przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” a powództwem przeciwko konkretnemu pozwanemu będzie tak oddalony, że nie zostanie spełniony wymóg istnienia ścisłej więzi w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. W takich przypadkach nie można utrzymywać, że istnieje ryzyko wydania sprzecznych ze sobą orzeczeń, jeżeli powództw wytoczonych przeciwko różnym pozwanym nie rozpoznaje ten sam sąd. Przewidywalność pełni zatem funkcję mechanizmu korygującego w ramach ustalania, czy mamy do czynienia z tą samą sytuacją pod względem faktycznym i prawnym. Taka wykładnia jest zgodna z wyrokiem z dnia 21 maja 2015 r., *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335), przystaje do celu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia (prawidłowe sprawowanie wymiaru sprawiedliwości), przyczynia się do celowego i skutecznego egzekwowania prawa konkurencji Unii i współgra z brakiem hierarchii pomiędzy powództwami oraz brakiem dalszych wymogów wobec pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję” w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia.

Pytanie 2

- 17 *Gerechtshof* ma do czynienia z dwoma różnymi poglądami na temat tego, czy istotne jest prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, z których obydwie spotyka się w niderlandzkiej praktyce sądowej.
- 18 Zgodnie z pierwszym poglądem to, czy powództwa zostaną uwzględnione, należy zbadać dopiero w postępowaniu głównym. Jednak w przypadku takiego punktu widzenia wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa.
- 19 Zgodnie z drugim punktem widzenia już na etapie sprawdzania jurysdykcji międzynarodowej należy zbadać, czy wytoczone powództwa są wystarczająco uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym, zwłaszcza jeżeli chodzi

o powództwo przeciwko pozwanemu „zakotwiczającemu jurysdykcję”, a w przypadku niewystarczającego uzasadnienia nie można zastosować art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. W tym względzie przywołano wyroki z dnia 28 stycznia 2015 r., Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 61, a także z dnia 16 czerwca 2016 r., Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, pkt 44. Trybunał orzekł tam, iż ustalanie jurysdykcji nie musi ograniczać się do twierdzeń powoda. Pod uwagę należy wziąć także dostępne informacje na temat stosunku prawnego, jaki rzeczywiście istnieje pomiędzy stronami, a także twierdzenia pozwanego. Zgodnie z tym poglądem art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia może znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy z góry – a zatem bez dyskusji co do istoty sprawy pomiędzy stronami, dalszego badania okoliczności faktycznych czy przedstawiania dowodów – jest już wystarczająco prawdopodobnym, że powództwo przeciwko pozwanemu „zakotwiczającemu jurysdykcję” zostanie uwzględnione.

- 20 Mogą pojawić się uzasadnione wątpliwości co do tego, który pogląd jest słuszny. W opinii w sprawie Freeport, C-98/06, EU:C:2007:302, pkt 70, rzecznik generalny Mengozzi zajął stanowisko mówiące, iż badanie ryzyka wydania sprzecznych orzeczeń może objąć również ocenę prawdopodobieństwa uwzględnienia powództwa wszczętego w stosunku do pozwanego zamieszkałego w państwie członkowskim sądu orzekającego. Zdaniem Mengozziego taka ocena będzie miała konkretne znaczenie praktyczne dla celów wykluczenia ryzyka wydania sprzecznych orzeczeń jedynie wtedy, gdy okaże się, że powództwo to jest oczywiście niedopuszczalne lub pozbawione wszelkich podstaw. Z drugiej strony w wyroku z dnia 13 lipca 2006 r., Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, pkt 31, Trybunał orzekł, że w okolicznościach tejże sprawy art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 może być powoływany w ramach powództwa wniesionego w państwie członkowskim przeciwko pozwanemu mającemu siedzibę lub miejsce zamieszkania w tym państwie oraz przeciwko współpozwanemu mającemu siedzibę lub miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, chociaż powództwo to od chwili jego wniesienia jest niedopuszczalne w stosunku do pierwszego pozwanego na mocy uregulowania krajowego. Nie zmienia to jednak faktu, że wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczającemu jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa.

Pytanie 3

- 21 To pytanie jest istotne jedynie, jeżeli prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczającemu jurysdykcję” jest istotne w ramach oceny jurysdykcji. Jeżeli przy dokonywaniu oceny jurysdykcji wyłącznie wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczającemu jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa, a w konsekwencji skutkować stwierdzeniem braku jurysdykcji, należy – w sytuacji gdy nie można mówić o nadużyciu prawa – udzielić odpowiedzi na te pytania w postępowaniu głównym.

- 22 Pytanie 3 dotyczy „domniemania Akzo”, tj. wruszałnego domniemania, zgodnie z którym spółka dominująca posiadająca (niemal) 100 % kapitału swej spółki zależnej, która popełniła naruszenie obowiązujących w prawie Unii zasad konkurencji, wywiera decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej (zob. wyrok z dnia 10 września 2009 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-97/08 P, EU:C:2009:536, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo). To domniemanie tyczy się również sytuacji, gdy spółka dominująca posiada wszystkie prawa głosu związane z akcjami swojej spółki zależnej (zob. wyrok z dnia 27 stycznia 2021 r., The Goldman Sachs Group/Komisja, C-595/18 P, EU:C:2021:73, pkt 35) i ma zastosowanie również w odniesieniu do spółki dominującej, która sprawuje kontrolę pośrednią poprzez pośrednią spółkę holdingową (zob. wyrok Sądu z dnia 27 września 2012 r., Shell Petroleum i in./Komisja, T-343/06, EU:T:2012:478, pkt 52) oraz do spółki dominującej będącej nieoperacyjną spółką holdingową nieprowadzącą działalności gospodarczej (zob. wyroki z dnia 20 stycznia 2011 r., General Química i in./Komisja, C-90/09 P, EU:C:2011:21, pkt 86–88, a także z dnia 11 lipca 2013 r., Komisja/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, pkt 42–44). Domniemanie Akzo powstało w ramach egzekwowania prawa konkurencji Unii na drodze publicznoprawnej. Mogą pojawiać się uzasadnione wątpliwości co do zastosowania domniemania Akzo w cywilnych postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności kartelu.
- 23 W ramach jednego z podejść podkreśla się, że pojęcie przedsiębiorstwa w prawie konkurencji w kontekście egzekwowania prawa na drodze publiczno- i prywatnoprawnej należy interpretować jednakowo oraz że powody leżące u podstaw stosowania domniemania Akzo w ramach egzekwowania prawa konkurencji Unii na drodze publicznoprawnej obowiązują także w przypadku egzekwowania prawa na drodze prywatnoprawnej.
- 24 W opozycji do tego stoi pogląd, zgodnie z którym domniemanie Akzo jest jedynie proceduralnym domniemaniem faktycznym działającym na korzyść Komisji i krajowych organów ochrony konkurencji w postępowaniach administracyjnych. Zgodnie z tym poglądem krajowe przepisy regulujące kwestie dowodowe i proceduralne nie zostają wyparte w wyniku wyroku Sumal oraz wyroku z dnia 14 marca 2019 r., Skanska Industrial Solutions i in., C-724/17, EU:C:2019:204, a ponadto z wyroków tych nie można wywieść, że taki przepis proceduralny z postępowania administracyjnego ma jeden do jednego zastosowanie w postępowaniach z zakresu odpowiedzialności cywilnej. Uznaje się przy tym za istotne, że domniemanie Akzo nie zostało wymienione jako aspekt (cywilnoprawnego) przypisania w pkt 43 wyroku Sumal.

Pytania od 4a do 4c*Pytanie 4a*

- 25 Według Unilever i in. aby można było zastosować art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, wystarczy, by ścisła więź w rozumieniu tego przepisu istniała pomiędzy powództwami przeciwko zagranicznemu pozwanemu a jednym z powództw przeciwko niderlandzkim pozwanemu, nawet jeżeli taki pozwany ma (tacy pozwani mają) siedzibę w innym rejonie niż rejon sądu, przed którym wytoczono powództwo. W opozycji do tego stoi podejście, zgodnie z którym tylko jeden pozwany mający siedzibę w rejonie sądu, przed którym wytoczono powództwo, może występować w postaci pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Obydwa podejścia znajdują odzwierciedlenie w niderlandzkiej praktyce sądowej.
- 26 Gerechtshof zauważa, że brzmienie art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia zdaje się wskazywać na to, że tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Jeżeli koniecznym jest, by wspomniana ścisła więź istniała pomiędzy powództwami przeciwko wszystkiemu współpозwanemu a powództwem przeciwko SK International, to jest to znacznie bardziej surowe kryterium niż wówczas, gdy wystarczała mialby związek z powództwem przeciwko jednemu z pozostałych pozwanych mających siedzibę w Niderlandach (ale nie w rejonie właściwym dla rechtbank Amsterdam). Jak stwierdzono w pkt 10, w niniejszej sprawie Gerechtshof musi przyjąć, iż [rechtbank Amsterdam] jest sądem właściwym dla wszystkich pozwanych mających siedzibę w Niderlandach.

Pytanie 4b

- 27 Jako że możliwe jest, iż to nie SK International, lecz jeden z pozostałych niderlandzkich pozwanych może być pozwanym „zakotwiczonego jurysdykcję”, istotne jest to, czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia przesądza bezpośrednio i być może nawet wyłącznie – z wyłączeniem krajowych przepisów dotyczących właściwości miejscowej – o przyznaniu nie tylko jurysdykcji międzynarodowej, lecz również miejscowej. Wskazywałoby na to brzmienie art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. Taką podwójną funkcję przyjmuje się już w odniesieniu do art. 7 pkt 1 i 2 oraz art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Bruksela Ia, które mają brzmienie podobne do art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia (zob. wyroki: z dnia 15 lipca 2012 r., Volvo i in., C-30/20, pkt 33; z dnia 3 maja 2007 r., Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, pkt 30; a także z dnia 30 czerwca 2022 r., Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514). Pytanie 4b ma na celu rozwianie tych wątpliwości, ponieważ taka podwójna funkcja jest punktem wyjścia dla rozważań zawartych w pytaniu 4c.

Pytanie 4c

- 28 Pytanie 4c sformułowano na wypadek, gdyby okazało się, że pozwanym „zakotwiczącym jurysdykcję” mogłoby być nie SK International, lecz jeden z pozostałych niderlandzkich pozwanych. W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie 4a – tj. tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” – oraz odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4b – tj. art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia wskazuje bezpośrednio sąd właściwy miejscowo – pojawia się pytanie o to, czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia pozwala na odesłanie [sprawy] do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub siedziby innego pozwanego w tym samym państwie członkowskim. W takiej sytuacji (brak ścisłej więzi z powództwem przeciwko pozwanemu „zakotwiczonemu jurysdykcję”, ale istnienie takowej z powództwem przeciwko innemu pozwanemu w tym samym państwie członkowskim) sprawa musiałaby na nowo zostać wytoczona przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby innego pozwanego w tym samym państwie członkowskim. Prowadziłoby to do nowego postępowania, w ramach którego na nowo trzeba byłoby z urzędu zbadać jurysdykcję międzynarodową. Możliwość odesłania wewnętrznego (z jednego niderlandzkiego sądu do drugiego, z możliwością dalszego prowadzenia postępowania od miejsca, w którym się ono znalazło) służy ekonomii procesowej i skuteczności. *Gerechtshof* wydaje się zatem, że możliwa powinna być taka wykładnia art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, która pozwala na tego rodzaju wewnętrzne odesłanie.

DOKUMENT